

2.b.2

Griepvaccinatie van zorgverleners

Een hogere griepvaccinatiegraad onder zorgpersoneel zorgt voor betere bescherming van kwetsbare patiënten en draagt bij aan waarborging van de zorgcontinuïteit. Het belang hiervan hebben we kunnen zien tijdens de langdurige griepepidemie in de winter van 2017-2018. Tijdens de zware epidemie overleden er 9.500 mensen meer dan anders. Daarnaast werden 900.000 mensen ziek, van wie er 16.000 opgenomen moesten worden in het ziekenhuis als gevolg van complicaties door de griep. Dit leidde tot grote problemen met de zorgcontinuïteit. Ziekenhuizen en andere zorginstellingen werden dubbel geraakt: minder personeel door een acuut verhoogd verzuim én meer instroom van patiënten. Dit vind ik een onwenselijke situatie, zeker gezien het feit dat dit voor een groot deel te voorkomen is door te vaccineren. Daarom heb ik mede namens de minister van VWS en de minister voor MZS, onderzoek laten doen naar de wenselijkheid en mogelijkheid om de griepvaccinatie te verplichten. Op 19 december heeft u het advies 'Verplichting griepvaccinatie bij zorgwerkers: wenselijk en mogelijk?' ontvangen¹.

Het onderzoek van Ecorys geeft aan dat er op dit moment geen wettelijke grondslag is voor het verplichten van de griepvaccinatie door de werkgever. Het invoeren van een wettelijke verplichting voor vaccinatie stuit op juridische bezwaren, vooral als het gaat om proportionaliteit. De discussie over proportionaliteit speelt ook in het kader van de uitwerking van maatregelen op het gebied van kinderopvang en vaccinatie. Ik heb, mede namens de staatssecretaris SZW, de Raad van State om voorlichting gevraagd.

Uit het onderzoek van Ecorys blijkt ook dat er bij werkgevers en werknemers weinig draagvlak is voor een verplichting. De onderzoekers adviseren om in plaats daarvan in te zetten op niet-verplichtende maatregelen, zoals informatievoorziening en bewustwording bij zorgverleners, gerichte bescherming van patiëntengroepen en informatieverstrekking en bewustwording bij (potentiële) patiënten en bezoekers. De zorginstellingen zijn hierbij primair zelf aan zet en hier wordt ook al het nodige op ingezet. Mocht met deze inzet nog onvoldoende resultaat behaald worden, dan adviseren de onderzoekers om toch een verplichting via de wetgever in te richten. Het Nederlandse en Europese arbeidsomstandighedenbeleid is helder over vaccinatie. Vanuit het oogpunt van arbeidsomstandigheden is het voldoende dat het vaccin wordt aangeboden als er een risico is voor de gezondheid van werknemers. Als gericht gewerkt wordt met biologische agentia categorie 2 t/m 4² of als uit risico-inventarisatie en -evaluatie blijkt dat werknemers risico lopen is de werkgever verplicht preventieve maatregelen te nemen.

De minister voor Medische Zorg en Sport en ik hebben recent met de koepels en brancheorganisaties van zorginstellingen (NVZ, ZN, ActiZ, en LNAZ) gesproken over de uitkomsten van het onderzoek, het verloop van de campagnes dit griepseizoen en de mogelijkheden die zorgverleners zien om hierin zaken te verbeteren. Alle partijen hebben aangegeven het belang van een hoge vaccinatiegraad onder zorgpersoneel te onderkennen en willen zich hiervoor blijven inzetten. Het afgelopen jaar hebben instellingen erg hun best gedaan om het percentage van medisch personeel dat een griep prik haalt te verhogen. Uit recente cijfers van de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) blijkt dat 33% procent de griep prik heeft gehaald, terwijl dit vorig jaar nog 24% was. Natuurlijk ben ik blij dat het percentage stijgt, maar ik vind het resultaat nog steeds onvoldoende. Ik vind het zeer onwenselijk dat zorgwerkers zich niet laten vaccineren en daarmee een risico vormen voor hun patiënten.

Een veelgenoemde oplossing om de griepvaccinatiegraad te verhogen, is het uitwisselen van campagnemateriaal en informatie over de aanpak; tussen koepels en vanuit koepels naar hun leden. De campagnes moeten daarbij afgestemd zijn op de behoeftes en belevingswereld van de doelgroep. Het RIVM kan met kennis over dit thema zijn bijdrage leveren aan de campagnes. Er heersen namelijk nog de nodige misvattingen over de effectiviteit en de bijwerkingen van de griep prik onder zorgwerkers. Onder gezonde jonge mensen is de effectiviteit van het griepvaccin

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2019-2020, Kamerstuk 35 300 XVI, nr. 150.

² Zie ook: <https://www.arboportaal.nl/onderwerpen/wetgeving-biologische-agentia>

2.b.2

hoger dan vaak gedacht, namelijk tussen de 70% en 90%. De bijwerkingen zijn in de regel mild.

In de gesprekken is ook naar voren gekomen dat de vaccinatiegraad in de zorginstellingen onderwerp van gesprek moet blijven; bijvoorbeeld door de vaccinatiegraad per zorginstelling openbaar te maken, onderdeel te maken van de gesprekken met de IGJ, of deze op te nemen in kwaliteitsbeleid. Ook kan het helpen om vaccineren bespreekbaar te maken tussen medewerkers. Rolmodellen zoals collega's of bestuurders kunnen daarbij een voorbeeldfunctie vervullen en het belang van vaccinatie benadrukken. Daarnaast is het van belang om de vaccinatie vanuit de werkgever laagdrempelig aan te bieden. Ik volg de ontwikkelingen van de vaccinatiegraad in zorginstellingen nauwlettend en zal de komende periode in gesprek blijven met de zorginstellingen over de effecten van hun inzet. Als de vaccinatiegraad zich de komende twee jaar niet flink verbetert, zal ik me bezinnen op andere, verdergaande maatregelen.